

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТРАХОВОГО РИНКУ ТА ВИПЛАТ ЗА ВИДАМИ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗА 2002-2015 РОКИ

Іванченко Олександра

Науковий керівник: канд.ф-м наук, доцент Халецька З.П.

Кіровоградський державний педагогічний університет імені

Володимира Винниченка

***Анотація:** Робота присвячена статистичному аналізу страхового ринку в Україні. Аналізується тенденція змін в динаміці страхових виплат за видами страхування та розраховано прогноз.*

***Ключові слова:** статистика, страхування, страховий ринок, страхові виплати, динаміка, статистичний аналіз, прогноз.*

Діяльність кожного суб'єкта ринкових відносин пов'язана з ризиком, який необхідно попереджувати та зменшувати, на що спрямовано страхування. Застосування заходів та механізмів упровадження фінансових послуг сприяє створенню передумов для економічного розвитку підприємств та установ в Україні.

Протягом останніх років в Україні спостерігається стійка позитивна динаміка основних показників страхової діяльності. За період 2002-2015 роки відбулося поступове зростання капіталу страховиків, збільшення обсягів страхових платежів та виплат, підвищується рівень страхового захисту суб'єктів господарювання та населення. Знання основ страхування має важливе значення для обґрунтованого вибору ділового партнера, підвищення власної фінансової стійкості підприємства, розробки програм зниження ризику підприємницької діяльності.

Мета роботи. Виконати статистичний аналіз структури страхового ринку України за розміром власного капіталу страхових компаній та прогноз динаміки страхових виплат за видами страхування в Україні за 2002-2015 роки.

Для дослідження було розраховано показники варіації за даними розподілу страхових компаній України за розміром власного капіталу за 1 півріччя 2016 року, внаслідок чого було виявлено, що в Україні переважають компанії з доходами від 500000 до 1000000 тис. грн. (це 25 компаній, частка яких становить 36,76%); найбільш нечисленні групи компаній володіють

капіталом, розміром у 1000000-2000000 тис. грн. (включає 2 компанії) та у 100000-500000 тис. грн. (8 компаній), що складає відповідно 2,94% та 11,76% від загальної кількості страхових компаній.

Визначено, що найбільш поширеним є розмір власного капіталу, що характеризується середнім значенням у 712500 тис. грн., а половина фірм мають капітал,

розміром не менше 150000 тис. грн., а інша половина – не більше 150000 тис. грн. Середня величина розміру власного капіталу серед страхових компаній становить 261397,06 тис. грн. Відхилення від цієї величини в ту чи іншу сторону в середньому становить 218890,57 тис. грн. – за середнім лінійним відхиленням, та 247280,57 тис. грн. (або 94,6%) – за середнім квадратичним відхиленням. Коефіцієнт варіації, який дорівнює 94,6%, він є дуже близьким до 100%, й тим самим показує дуже високу коливність, що означає, що сукупність практично не однорідна за своїм складом.

В роботі було розраховано показники динаміки страхових виплат в Україні (за видами страхування, а саме: страхування життя, особисте страхування, страхування майна, страхування відповідальності, обов'язкове страхування) за період з 2002 по 2015 роки. Було виявлено, що протягом останніх років в Україні спостерігається стійка позитивна динаміка приросту виплат на страхування життя, особисте страхування, майнове страхування, страхування відповідальності, та зниження за обов'язковим страхуванням.

Аналізуючи динаміки страхових виплат за видами, було визначено, що темп зростання і темп приросту для *страхування життя, особистого страхування* та *страхування майна* максимальні в 2004 році, що свідчить про значне збільшення суми страхових виплат порівняно з 2003 роком з 2,6 до 11,8 млн. грн., тобто приблизно в 4,5 рази (453,85%) у першому випадку, з 182,4 до

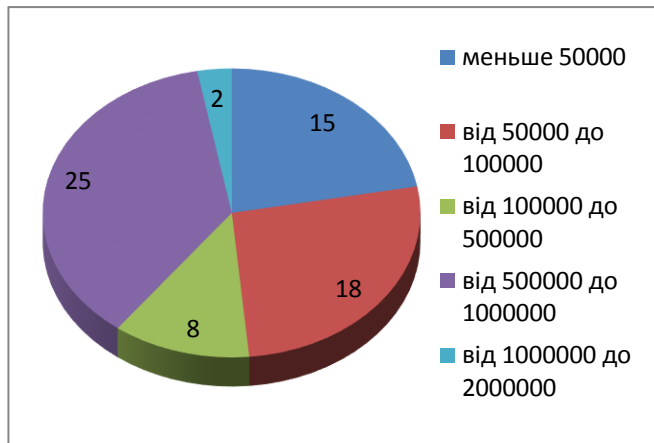

Рис.1. Діаграма, що відображає частку кожної групи страхових компаній за розміром власного капіталу

347,6 млн. грн., тобто приблизно в 1,9 рази (на 190,57%) у другому, та з 613,1 до 1164,8 млн. грн., тобто приблизно в 2,2 рази (222,138%) – у третьому. У випадку **страхування відповідальності**, в 2015 році спостерігається збільшення суми страхових виплат порівняно з 2014 роком у більш, ніж в 9 разів (912,544%), а у випадку **обов'язкового страхування** з 2007 р. по 2008 р. спостерігається значний стрибок страхових виплат з 558,6 до 1070,8 млн. грн. (майже у 2 рази).

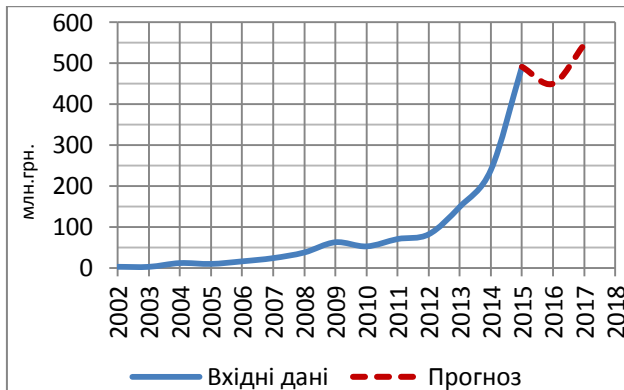

Рис.2. Динаміка страхових виплат на страхування життя та прогноз

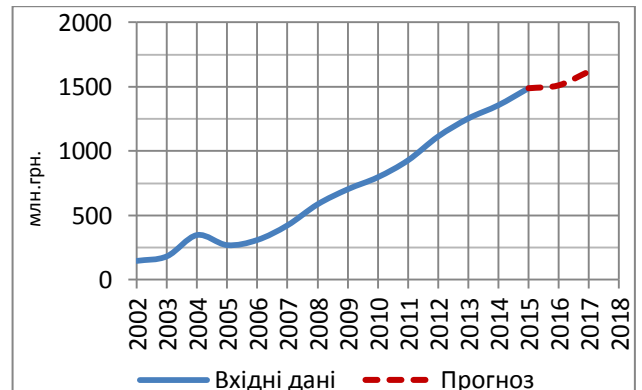

Рис.3. Динаміка страхових виплат на особисте страхування та прогноз

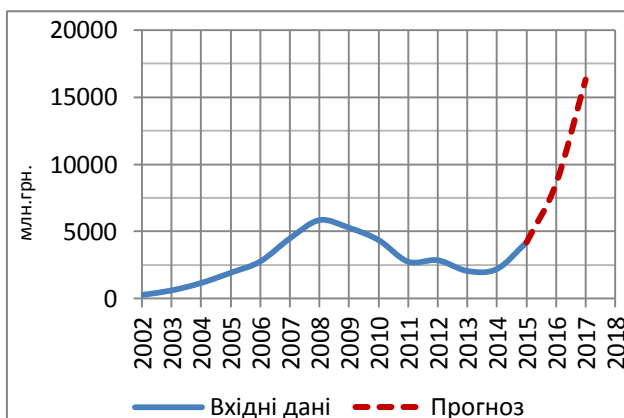

Рис.4. Динаміка страхових виплат на майнове страхування та прогноз

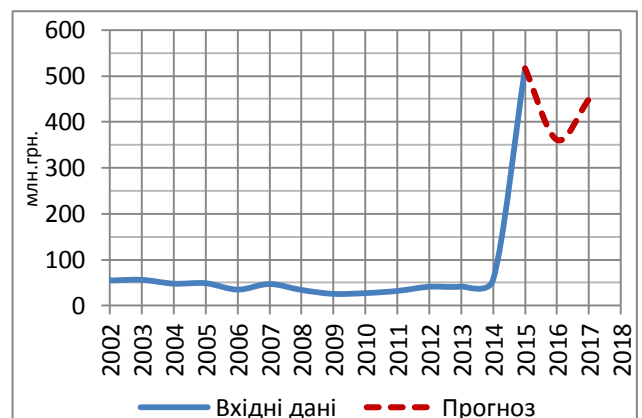

Рис.5. Динаміка страхових виплат на страхування відповідальності та прогноз

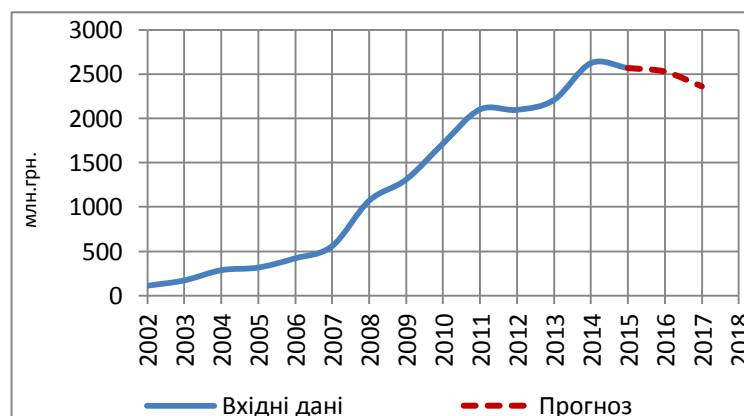

Рис.6. Динаміка страхових виплат на обов'язкове страхування та прогноз

Значення показника середнього абсолютного приросту показало, що в середньому за період з 2002 по 2015 роки розмір страхових виплат на **страхування життя** зростав на 37,608 млн. грн.; на **особисте страхування** – на 103,23 млн. грн.; на **страхування майна** – на 300,93 млн. грн.; на **страхування відповідальності** – на 35,51 млн. грн.; на **обов'язкове страхування** – на 188,98 млн. грн.

Значення показника середньорічного темпу приросту показало, що в середньому за кожний рік досліджуваного періоду темп приросту страхових виплат на страхування життя зростав на 49,23% (для **страхування життя**); на 19,51% (для **особистого страхування**); на 23,27% (для **страхування майна**); на 18,83% (для **страхування відповідальності**), та на 27,3% (для **обов'язкового страхування**).

На основі отриманих результатів, можна зробити висновок про те, що страхові виплати на **страхування життя** та страхові виплати на **страхування відповідальності** мають схожу тенденцію змін показників приросту. Приріст майнового страхування зростав до 2008 року, після чого спостережується спад, а з 2014 р. – підйом. Приріст страхових виплат на **майнове страхування** та на **обов'язкове страхування** характеризується коливними циклами, довжиною у 2-3 роки.

За допомогою методу аналітичного вирівнювання ряду, було виявлено основні тенденції рядів та отримано наступні рівняння: $\hat{y} = 1,113x^2 + 12,182x + 17,078$ (для **страхування життя**); $\hat{y} = a_4x^4 + a_3x^3 + a_2x^2 + a_1x + a_0$ (для **особистого страхування**); $\hat{y} = 0,33x^4 + 0,96x^3 - 72,45x^2 - 22,15x + 5110,26$ (для **страхування майна**); $\hat{y} = 1,18x^2 + 6,39x - 0,74$ (для **страхування відповідальності**); $\hat{y} = -0,35x^3 + 1,2x^2 + 152,03x + 1176,27$ (для **обов'язкового страхування**).

На основі цих рівнянь розраховано прогноз страхових виплат за видами страхування. Згідно з отриманими результатами, динаміка страхових виплат на страхування життя та на страхування відповідальності мають схожі коливання до зростання, динаміка страхових виплат на особисте страхування та на

майнове страхування також мають схожу стійку тенденцію зростання, а прогноз динаміки страхових виплат на обов'язкове страхування показує тенденцію до зниження.

Список літератури:

1. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» для студентів спеціальності 6.030502 «Економічна кібернетика» усіх форм навчання / Укл.: Курносова О.О. – Горлівка, АДІ ДВНЗ «ДонНТУ», 2008. – 62 с.
2. Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Внукова Н.М., Успенко В.І., Временко Л.В. та ін.; За загальною редакцією проф. Внукової Н.М. — Харків: Бурун Книга, 2004. — 376 с.
3. Рейтинг страхових компаній України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forinsurer.com/ratings/nonlife>

Відомості про авторів:

Іванченко Александра Василівна – студентка VI курсу фізико-математичного факультету Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка